

WIE IS ...?

**TELUKABESSY,
KAPITAN VAN DE VESTING KAPAHAHA**

**MOLUKSE VOETSTAPPEN DOOR DE GESCHIEDENIS:
ZESTIEN VERHALEN OVER HISTORISCHE PERSONEN**

1646

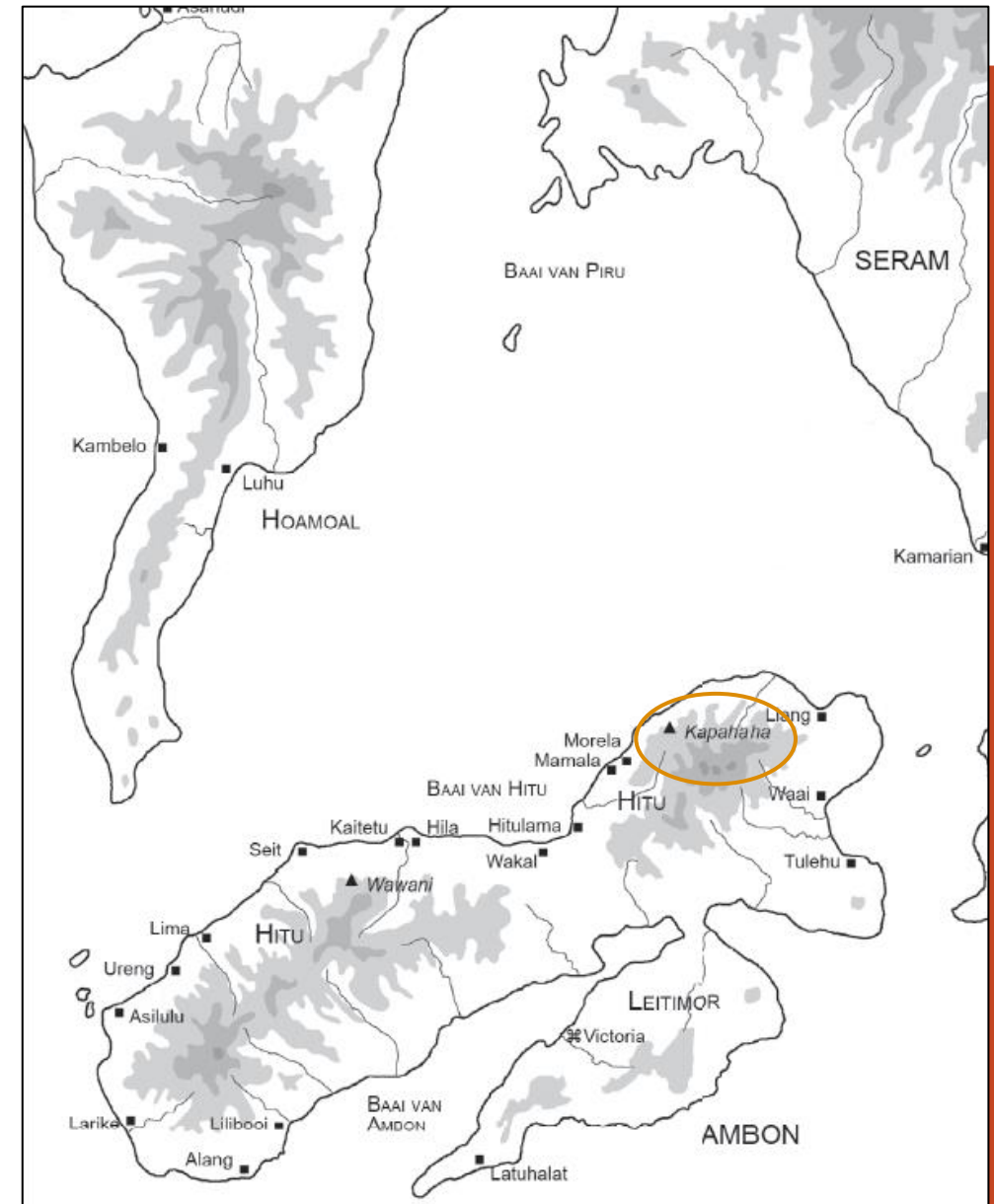
Het was in het begin van de 17e eeuw, toen de Nederlanders pas op de Molukken waren. In het dorp Kapahaha, hooggelegen in de bergen op het schiereiland Hitu op Ambon, zaten de dorpsoudsten rustig en ontspannen bij elkaar. Nauwlettend keken ze naar een jongen, Ahmad Leikawa. Die jongen was steeds bezig zijn kameraden aan te sporen om zich te oefenen in de oorlog en in wedstrijden: om te klauteren zonder de handen of de armen te gebruiken, om het hardst omhoog te rennen tegen een steile berghelling, om het behendigst met het onderbeen te schoppen en om roeden te lopen. Hij kon heel goed vanaf een rots in zee duiken, en dan was hij als een vis.

Later werd Ahmad Leikawa door de dorpsoudsten benoemd tot *kapitan*, de leider in tijden van oorlog. Hij maakte zijn faam waar in de oorlogen tegen de Nederlanders en hij kreeg de titel Telukabessy.

Het was het jaar 1646. In de vesting Kapahaha was de vastberaden stem van Telukabessy hoorbaar: 'Al negen jaar leveren wij strijd met de Nederlanders. Drie jaar geleden toen de vesting Wawane viel, is Kapahaha het enige bolwerk van verzet geworden. We geven ons nooit over.' Even hield hij in, om zijn woorden op zijn mensen te laten inwerken. Vol vuur ging hij door: 'Onze trots is gekrenkt. We bepalen zelf aan wie we onze specerijen verkopen. En kijk wat ze met onze leiders hebben gedaan! De vier hoofden op Hitu die ons volgens de *adat* altijd hebben bestuurd, hebben ze afgezet. Dat bestuur wordt niet meer erkend', zeggen ze. 'Tegen dit onrecht, blijven we ons verzetten.'

De mannen, vrouwen en kinderen luisterden stil. Want hun voedselvoorraad was gestaag teruggelopen, en de honger werd meer en meer voelbaar. Door de blokkade van de Nederlanders kregen ze vrijwel geen voedsel meer aangereikt door mensen uit de omringende dorpen. 'Natuurlijk vechten we door', zei een andere *kapitan*. 'Maar we moeten op onze hoede blijven. De Nederlanders blijven verkenners op pad sturen om de toegangspaden naar Kapahaha te vinden.'

In de nacht van 25 juli 1646 was het hartstikke donker. Maar wie goed keek, zag in de duisternis de silhouetten van mannen. Moeizaam klommen en kropen ze in de richting van Kapahaha. Het was een zeer gevaarlijke bezigheid. Eén onoplettendheid en je viel te pletter in een diep ravijn.

De mannen waren moe en onzeker. En dan komen allerlei gedachten op: Wat zal ons te wachten staan? In zo'n vesting die zo moeilijk bereikbaar is. Overleven we dit nog? We zijn al jaren bezig om die vesting in te nemen.

In de vesting Kapahaha hoorde Telukabessy ineens kabaal. Het was een vrouw die schreeuwde: 'Belanda, Belanda (Nederlanders).' Maar die schreeuw werd overstemd door geweerschoten. Het was alsof de hel was losgebroken. Vanuit de baai beneden weerklonken kanonschoten. 'De Nederlanders! Het is ze gelukt Kapahaha ongezien te bereiken. Maar dat is toch onmogelijk? Hoe hebben ze de geheime paden kunnen ontdekken?' Maar Telukabessy kon niet lang meer nadenken. De chaos was compleet. 'U moet vluchten', riep een van zijn officieren. 'Daarheen. Ik ga met u mee.'

Een aantal dagen wist Telukabessy zich verborgen te houden. Maar weldra wist hij dat hij geen kant meer op kon en gaf hij zich over. Hij hoopte op genade, maar de Nederlanders wilden hem streng straffen. Hij moest als voorbeeld dienen voor al degenen die van plan waren verzet te plegen tegen de Nederlanders. En op 3 september 1646 werd Telukabessy ter dood veroordeeld. Het laatste verzet op het schiereiland Hitu tegen de Nederlanders was gebroken.

VERANTWOORDING

Auteur: Xaf Lasomer

Bron: 'Wie is ...?' serie in Papan Tulis, katern van het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers in het magazine Marinjo 1998-2000, gebundeld in 2011

Bewerking/vormgeving: Nanneke Wigard, 2024

Meer weten?

Op de website [Vensters op de Molukse Geschiedenis](#) vind je meer informatie over de periode 1450-1950 en meer verhalen van historische personen

Boek *Het geheim van Telukabesi*, Ghani van den Bergh

Illustraties:

Kaart: Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers

